

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

אמיר אלשטיין
יו"ר הוועד המנהל

הנשיא העשירי ראובן ריבלין
יו"ר של כבוד

יוחנן פלסנר
נשיא

חברי הוועד המנהל

עו"ד ליאת אהרנסון
פרופ' ורד וניצקי-סרוסי
ד"ר חן ליכטנשטיין
מיל מועלם
שגירי לשעבר סלי מרידור
פרופ' פאדיה נאסר אבו-אלהיג'א
עו"ד אבי פישר
ד"ר מיכל צור
יוסי קוצניק

המועצה הבין-לאומית

פרופ' רונלד דניאלס, יו"ר
השופטת רוזלי טילברמן אבלה, קנדה
אן אפלבאום, ארה"ב
השופטת דורית ביניש, ישראל
השופט סטיבן ברייר, ארה"ב
פרופ' משה הלברטל, ישראל
פרופ' כריסטוף מוקשיט, גרמניה
ד"ר שרון נוריאן, ארה"ב
השופט אברהם סופר, ארה"ב
ברט סטפנס, ארה"ב
פרופ' גרהרד קספר, ארה"ב
הארייט שליפר, ארה"ב

סגני נשיא

פרופ' סוזי נבות, מחקר
ד"ר ישי ג'סיין פרס, אסטרטגיה

עמיתים בכירים

פרופ' תמר הרמן
פרופ' נתן זוסמן [אורח]
פרופ' עמית כהן
מד תומר לוזן [אורח]
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' דינאל סטטמן
פרופ' בני פורת
פרופ' קרנית פלוג
פרופ' מרדכי קרמיניצר
פרופ' גדעון רהט
ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר
פרופ' יובל שני

מייסדים

ד"ר אריק ברמון
ברנרד מרכוס (1929-2024)
מוכיר המדינה ג'ורג' שולץ (1920-2021)

ינואר 2026

30 פסקי הדין החשובים וההחלטות של בית המשפט העליון בתחום המשפט הציבורי בשנת 2025

ד"ר מורן קנדלשטיין-היינה

הסינון נעשה לאחר איתור במאגר "נבו" של מכלול פסקי הדין וההחלטות בתחומי המשפט החוקתי והמנהלי שניתנו בבית המשפט העליון וכן של כלל פסקי הדין שניתנו על ידי בית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ המחזיקים 10 עמודים ומעלה מיום 1.1.25 עד 31.12.25. פסקי הדין חולקו למספר קטגוריות (מובן כי את חלק מפסקי הדין ניתן היה לסווג למספר קטגוריות, כך שיתכנו חלוקות אחרות מזו המוצעת).

תוכן עניינים

א. שלטון החוק ואכיפתו

פרשת הפצ"רית

- שאלת סמכותו של שר המשפטים לקבוע את זהותו של המפקח על חקירת הפצ"רית (בג"ץ 3545-11-25 [ח"כ אביחי בוארון נ' היועצת המשפטית לממשלה](#) (אר"ש 16.11.2025, תוקן ביום 23.11.2025))
- חוקיות החלטת שר המשפטים להטיל את מלאכת חקירת הפצ"רית על השופט בדימ' בן חמו (בג"ץ 58681-11-25 [לשכת עורכי הדין בישראל נ' שר המשפטים](#) (אר"ש 3.12.2025))

חוק הגיוס

- החלת דין רציפות על הצעת החוק בעניין הפטור מגיוס (בג"ץ 4769-24 [משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' ועדת השרים לענייני חקיקה](#) (אר"ש 26.6.2025))
- אכיפת חובת הגיוס על תלמידי הישיבות (בג"ץ 5819-24 [התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הביטחון](#) (אר"ש 25.11.2025))

עצמאות המשטרה

- חוקתיותו של חוק "בן גביר" – תיקון לפקודת המשטרה (בג"ץ 8987-22 [התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת](#) (אר"ש 2.1.2025))

פרשת הצוללות

- הסדרת היחס בין עבודתה של ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט לבין ההליך הפלילי העוסק בפרשת הצוללות (בג"ץ 65630-03-25 [אבנר שמחוני נ' היועצת המשפטית לממשלה](#) (אר"ש 12.9.2025))
- גבולות סמכותה של ועדת חקירה להגביל את מספר עורכי הדין המייצגים את המוזהרים - בג"ץ 26835-04-25 [בנימין נתניהו נ' ועדת החקירה הממלכתית לכלי שיט](#) (אר"ש, ניתן ביום 30.9.2025, פורסם ביום 16.10.2025)

ב. שומרי הסף

היעוץ המשפטי לממשלה – מעמד וסמכויות

- חוקיות הדחת היועצת המשפטית לממשלה (בג"ץ 18225-06-25 [גילון ו-37 אח' נ' ממשלת ישראל](#) (אר"ש 14.12.2025))

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

9. היקף/גבולות הייצוג הנפרד לממשלה (בג"ץ 31238-09-24 [השר לביטחון לאומי](#)
[נ' היועצת המשפטית לממשלה](#) (אר"ש 9.3.2025))

מינוי ופיטורי ראש השב"כ

10. חוקיות הדחת ראש השב"כ (בג"ץ 54321-03-25 [התנועה למען איכות השלטון](#)
[בישראל נ' ממשלת ישראל](#) (אר"ש 21.5.2025))

11. חוקיות מינוי זיני לראשות השב"כ (בג"ץ 427-10-25 [התנועה למען איכות](#)
[השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל](#) (אר"ש 28.12.2025))

נציב שירות המדינה

12. מינוי ממלא מקום נציב שירות המדינה (בג"ץ 10548-01-25 [התנועה למען איכות](#)
[השלטון בישראל נ' ראש הממשלה](#) (אר"ש 28.1.2025))

13. שינוי מנגנון מינוי נציב שירות המדינה (בג"ץ 37830-08-24 [מכון לואיס ברנדייס](#)
[לחברה, לכלכלה ולדמוקרטיה, המסלול האקדמי המכללה למינהל מיסודה של](#)
[הסתדרות הפקידים בתל אביב נ' ממשלת ישראל](#) (אר"ש 12.5.2025))

הרשות השופטת

14. סמכותו של נשיא ביהמ"ש העליון לקבוע את הרכבי ומועדי הדיון בעתירות
חשובות (בג"ץ 5529-08-25 [דוד בן שטרית נ' בית המשפט העליון](#) (אר"ש
3.9.2025))

15. הגבלת נוכחות פיזית בדיוני בית המשפט על רקע התפרעויות (בג"ץ 18225-06-
25 [גילון ו-37 אח' נ' ממשלת ישראל](#) (החלטה מיום 1.12.2025))

16. מינוי עמית לנשיא בית המשפט העליון (בג"ץ 17686-02-25 [לביא זכיות האזרח](#)
[מינהל תקין ועידוד ההתיישבות \(ע"ר\) נ' הוועדה לבחירת שופטים](#) (אר"ש
9.2.2025))

ג. דת ומדינה

שבות ואזרחות

17. היקף הזכויות מכוח חוק השבות של בן זוג לא יהודי שחי פרק זמן ממושך
בנפרד (עע"מ 906-24 [נטליה סולובייב נ' משרד הפנים רשות האוכלוסין](#)
[וההגירה](#) (אר"ש 6.5.2025))

18. זכאותם לאזרחות של ילדים קטינים תושבי הארץ של אזרחים כאשר ההורה
הרלוונטי קיבל את אזרחותו מכוח חוק השבות ולא מכוח חוק האזרחות (דנ"מ
5331-24 [רשות האוכלוסין וההגירה נ' עזניה קלמנט](#) (אר"ש 7.12.2025))

ד. ביטחון המדינה

מלחמה

19. חייב הממשלה לגבש הסכם לשחרור החטופים (בג"ץ 15663-01-25 [הדס קלדרון](#)
[111 אח' נ' ממשלת ישראל](#) (אר"ש 22.1.2025))

20. פרסום ההסכמים לשחרור החטופים (בג"ץ 78693-01-25 [משמר הדמוקרטיה](#)
[הישראלית \(ע"ר\) נ' ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי](#) (אר"ש 16.2.2025))

21. סיוע הומניטרי לאוכלוסייה האזרחית בעזה במהלך המלחמה (בג"ץ 2280-24 גישה מרכז לשמירה על הזכות לנוע נ' ממשלת ישראל (אר"ש 27.3.2025))

ה. זכויות יסוד

שוויון מגדרי

22. ייצוג הולם לנשים בתפקידי מנכ"ל במשרדי ממשלה בג"ץ 1363-23 שדולת הנשים בישראל נ' הממשלה ו-33 אח' (אר"ש 24.2.2025)

23. קיום תפילות יום הכיפורים במרחב הציבורי בתל אביב בהפרדה מגדרית (עע"מ 66315-09-24 עיריית לינור נ' עיריית תל אביב יפו (אר"ש 2.4.2025))

24. סמכותה של הרבנות הראשית למנוע מנשים לגשת לבחינות שהיא עורכת בג"ץ 2688-19 אביטל אנגלברג נ' מועצת הרבנות הראשית לישראל (אר"ש 14.7.2025)

זכויות בהליך הפלילי

25. חוקיות חיפוש משטרתי בחומר מחשב של נחקר – לרבות טלפונים ניידים – ללא צו שיפוטי, בהסתמך על הסכמת הנחקר (בג"ץ 8298-22 הסנגוריה הציבורית נ' היועצת המשפטית לממשלה (אר"ש 31.8.2025))

26. ביטול סעיפים בנוהל משטרתי שאפשרו לעכב אזרחים לבדיקת זהותם על יסוד מאפיינים חיצוניים (בג"ץ 244/23 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משטרת ישראל (אר"ש 14.12.2025))

27. סמכותו של שירות הביטחון הכללי לפתוח בחקירה בשל חשד לפלילים (בג"ץ 3945-23 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' ראש שירות הביטחון הכללי (אר"ש 5.5.2025))

חופש הביטוי

28. הסנקציה הכספית על תביעות השתקה (רע"א 1954-24 נתנאל וקנין נ' קיבוץ ניר דוד - אגודה שיתופית (אר"ש 7.1.2025))

זכות הייצוג

29. פסילת הנחיות השוללות את זכות הייצוג על ידי עו"ד בדיוני ועדות הדנות בטיפול בילדים בסיכון (בג"ץ 8647-22 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משרד הרווחה והביטחון החברתי (אר"ש 18.9.2025))

תנאי קיום לאסירים ביטחוניים

30. פסק דין בעניין אופן מימוש חובתה של המדינה לספק מזון לאסירים בטחוניים (בג"ץ 2858-24 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לביטחון לאומי (אר"ש 7.9.2025))

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

א. שלטון החוק ואכיפתו

פרשת הפצ"רית

1. **שאלת סמכותו של שר המשפטים לקבוע את זהותו של המפקח על חקירת הפצ"רית** (בג"ץ 3545-11-25 **ח"כ אביחי בוארון נ' היועצת המשפטית לממשלה** (אר"ש 16.11.2025, תוקן ביום 23.11.2025))

הרכב השופטים: וילנר, שטיין וכנפי-שטייניץ

פסק הדין דן בעתירות הנוגעות לזהות הגורם שבידיו יופקד הפיקוח על חקירת "פרשת ההדלפה משדה תימן". זאת, על רקע האפשרות שהיועצת המשפטית לממשלה וגורמים בכירים נוספים בפרקליטות יידרשו להעיד במסגרת פרשה זו. בג"ץ פסק, פה אחד, כי בנסיבות חסרות התקדים של הפרשה, באופן נדיר אין מנוס לחרוג מן העקרון לפיו אין מקום להתערבות גורמים פוליטיים בחקירות פליליות קונקרטיות – ולאפשר לשר המשפטים למנות, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 23א(ד) לחוק שירות המדינה (מינויים), גורם מפקח על החקירה מחוץ לפרקליטות. במטרה לצמצם את הפגיעה בעקרון העל של עצמאות התביעה הפלילית, בג"ץ קבע שורה של מגבלות על הפעלת הסמכות בידי השר שנועדו להבטיח כי שיקול הדעת של השר יופעל באופן ענייני. בין היתר, נקבע כי כלל, העברת סמכותה של היועמ"שית תיעשה לגורם מתוך היעוץ המשפטי לממשלה או מפרקליטות המדינה, תוך שהובהר כי המקרה הנוכחי הוא מקרה קיצוני ונדיר המצדיק סטייה מן הכלל. כן נקבע כי העברת הסמכות צריכה להיות לעובד מדינה בכיר, שהוא משפטן מובהק, שתחום עיסוקו בעבר או בהווה – כרוך בהפעלת שיקול דעת בתחום התביעה או החקירה הפלילית. לצד זאת, נקבע כי החלטת השר למנות את נציב התלונות על שופטים המכהן כגורם מפקח דינה להתבטל נוכח האיסור על הנציב לעסוק בכל משרה או עיסוק אחר, הקבוע בחוק נציב תלונות הציבור על שופטים.

בג"ץ (דנג"ץ 54128-11-25 **משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' שר המשפטים** (אר"ש 4.12.2025)) החליט כי יתקיים דיון נוסף בפסק הדין שיעסוק בשאלת תחולתו של סעיף 33א(ד) לחוק שירות המדינה (מינויים) וכן גדר סמכותו ושיקול דעתו של שר המשפטים מכוח סעיף זה בכל הנוגע לניהולה של חקירה פלילית קונקרטית וכן בשאלת היקפו של הכלל בדבר ניגוד עניינים גורף או מערכתי באשר לעיסוק בעניין מסוים ובחקירה פלילית קונקרטית בפרט. עם זאת, נקבע כי ההכרעה בדיון הנוסף לא תחול על ההליך החקירה הספציפי בעניין הפצ"רית.

2. **חוקיות החלטת שר המשפטים להטיל את מלאכת חקירת הפצ"רית על השופט בדימ' בן חמו** (בג"ץ 58681-11-25 **לשכת עורכי הדין בישראל נ' שר המשפטים** (אר"ש 3.12.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית והשופטים וילנר וכבוב

התקבלו עתירות המכוונות נגד החלטת שר המשפטים להטיל על השופט (בדימ') בן-חמו לחקור את פרשת הדלפת הסרטון מבסיס "שדה תימן". שלושת שופטי ההרכב קבעו כי המינוי אינו עומד בתנאי שקבע בית המשפט בפסק הדין בעניין בוארון ולפיו העברת סמכות צריכה להיעשות לעובד מדינה בכיר, וזאת כדי לצמצם את החשש ששיקולים פוליטיים יעמדו בבסיס המינוי. נקבע כי מי שנקלט בשירות המדינה באופן זמני – רק לצורך מילוי התפקיד הספציפי שהטיל עליו השר – אינו עונה על התנאי הנדרש.

3. [החלת דין רציפות על הצעת החוק בעניין הפטור מגיוס](#) (בג"ץ 4769-24 [משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' ועדת השרים לענייני חקיקה](#) (אר"ש 26.6.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית, המשנה לנשיא סולברג והשופטת ברק-ארז

העתירה עוסקת בהחלטות הנוגעות להחלת דין רציפות על הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 26) (שילוב תלמידי ישיבות), התשפ"ב-2022 שאושרה בקריאה ראשונה בכנסת הקודמת. בעתירה נטען כי נפלו פגמים בהחלטת הממשלה להחיל את דין הרציפות בשל כך שנעדרה תשתית עובדתית מתאימה, וכן משום שהיא סותרת את עמדת היועצת המשפטית לממשלה. העתירה נדחתה פה אחד. נקבע כי למעט בנסיבות חריגות ביותר, לא ייטה בג"ץ להתערב בהליך החקיקה בכנסת טרם השלמתו. גישה זו תקפה גם כשהטענה לפגמים מכוונת למעשה המינהלי "שהקים לתחייה" את הליך החקיקה מכוח דין הרציפות, מקום בו המשמעות האופרטיבית של הסעדים המבוקשים - היא התערבות בהליכי חקיקה המצויים בעיצומם. הודגש כי גם אם נפל פגם בהליך החקיקה, הליך חקיקה תקין עשוי לרפא את הפגם או ליטול את עוקצו, לשלול את סיווגו כפגם היורד לשורש הליך החקיקה.

4. [אכיפת חובת הגיוס על תלמידי הישיבות](#) (בג"ץ 5819-24 [התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הביטחון](#) (אר"ש 25.11.2025))

הרכב השופטים: המשנה לנשיא סולברג והשופטים ברק-ארז, מינץ, וילנר וגרוסקופף

פסק הדין דן בעתירות שעניינן אכיפת חובת הגיוס על תלמידי הישיבות, וזאת כחלק מיישום פסק הדין שניתן בשנה שעברה (בג"ץ 6198/23) בו הובהר כי במצב החוקי הקיים אין לרשות המבצעת סמכות שלא לאכוף את חוק שירות ביטחון כלפי תלמידי הישיבות.

בג"ץ פסק, פה אחד, כי על המדינה לנקוט צעדי אכיפה אישיים כלפי מי שהוצאו להם צווי גיוס ולא התייצבו, וזאת הן במישור הפלילי (על המדינה לשאוף להגיע בהקדם למצב שבו שיעור המשתמטים החרדים שנקט נגדם הליך פלילי לא יהיה נמוך מזה של ציבורים אחרים) והן במישור הכלכלי-אזרחי (גיבוש מדיניות אפקטיבית שתביא לשינוי ממשי, תחול באופן שוויוני על מי שהוכרז כמשתמט, תבטיח כי הפגיעה בזכויות היסוד לא תהא בלתי מידתית וכן תמנע מתן הטבות שניתנות בקשר ישיר, או עקיף, להשתמטות מחובת הגיוס). המשנה לנשיא סולברג, שכתב את פסק הדין המרכזי, הדגיש כי בנסיבות חמורות וקיצוניות – נדרשים סעדים חריגים ויוצאי דופן. לדבריו, אין להשלים עם המצב של הפרת חוק המוני, מודעת ומתמשכת, תוך פגיעה כה חריפה בשוויון, בייחוד בהינתן הצורך הביטחוני הדוחק וההכרחי, בגיוס חיילי חובה (ובהמשך גם מילואים) נוספים.

עצמאות המשטרה

5. [חוקתיותו של חוק "בן גביר" – תיקון לפקודת המשטרה](#) (בג"ץ 8987-22 [התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת](#) (אר"ש 2.1.2025))

הרכב השופטים: ממלא מקום הנשיא (בדימ') פוגלמן, ממלא מקום (כתוארו אז) הנשיא עמית, השופט (כתוארו אז) סולברג והשופטים אלרון, וילנר, גרוסקופף, שטיין, כנפי-שטייניץ וכשר

עתירה נגד תיקון לפקודת המשטרה (תיקון מס' 37) אשר הקנה לשר לביטחון לאומי שורה של סמכויות הנוגעות לעבודת משטרת ישראל ובכלל זה הסמכות

להתוות את מדיניות המשטרה – לרבות בתחום החקירות הפליליות – ואת העקרונות הכלליים לפעילותה. בג"ץ קבע, פה אחד, כי התיקון לא גורע מחובתה של המשטרה לפעול באופן עצמאי, מקצועי, ממלכתי ובלתי תלוי. כן הודגש כי הגם שהשר מוסמך להתוות משטרת ישראל את המדיניות הכללית והעקרונית, אסור לו להתערב אופרטיבית בעבודת המשטרה. לצד זאת, דעת הרוב (ממלא מקום הנשיא (בדימוס) פוגלמן, ממלא מקום הנשיא עמית והשופטים וילנר, גרוסקופף וכשר) קבעה כי סעיף 18 לחוק, המקנה לשר סמכות להתוות מדיניות בתחום החקירות, הוא בלתי חוקתי. זאת, מאחר שהוא פוגע באופן בלתי מידתי בזכויות חוקתיות של חשודים.

פרשת הצוללות

6. **הסדרת היחס בין עבודתה של ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט לבין ההליך הפלילי העוסק בפרשת הצוללות** (בג"ץ 65630-03-25 **אבנר שמחוני נ' היועצת המשפטית לממשלה**) (אר"ש 12.9.2025)

הרכב השופטים: המשנה לנשיא סולברג והשופטים גרוסקופף ורון

העתירות נוגעות להסדרת היחס שבין עבודת ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט לבין ההליך הפלילי העוסק בפרשת הצוללות. העותרים בבג"ץ 65630-03-25 ("המוזהרים") מבקשים לעכב את העדתם בהליך הפלילי וזאת עד סיום עבודת ועדת החקירה ואילו העותר בבג"ץ 25837-04-25 ("הנאשם") מבקש את היפוך הדבר – שההיית עבודתה של ועדת החקירה עד סיום שלב ההוכחות בהליך הפלילי.

בג"ץ נתן תוקף של החלטה למתווה הביניים שהוצע על ידי היועצת המשפטית לממשלה, המקובל לעת הזו על ועדת החקירה. בהתאם למתווה זה, תתאפשר העדתם של העותרים 1-4 במסגרת ההליך הפלילי כעדי תביעה עד ליום 15.12.25 בטרם ייחשפו לחומרים המצויים בידי הוועדה. הובהר כי בהתאם להודעת הוועדה, לא ייעשה כל שימוש במסגרת הליכי הוועדה בעדויות המוזהרים בהליך הפלילי. בג"ץ הבהיר כי החלטת ביניים זו ניתנת בעיתוי הנוכחי כדי לאפשר שמיעה בהקדם של עדויות המוזהרים בהליך הפלילי באופן שיאפשר לקדם בלוח זמנים סביר הן את ההליך הפלילי והן את עבודת ועדת החקירה.

7. **גבולות סמכותה של ועדת חקירה להגביל את מספר עורכי הדין המייצגים את המוזהרים - בג"ץ 26835-04-25 בנימין נתניהו נ' ועדת החקירה הממלכתית לכלי שיט** (אר"ש, ניתן ביום 30.9.2025, פורסם ביום 16.10.2025)

הרכב השופטים: המשנה לנשיא סולברג והשופטים מינץ ורון

העתירה עוסקת בשתי קביעות של ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט – מספר עורכי הדין שרשאים לייצג כל אחד מן המוזהרים בוועדה (שניים); והמקום בו יוכלו המוזהרים ובאי-כוחם לעסוק בחומר החקירה, לרבות עיון בו, כתיבת מסמכים ושיח בין המוזהרים לבין באי-כוחם (מתקן ייעודי שהוקם לצורך כך).

בג"ץ דחה את העתירה פה אחד. נקבע כי ועדת חקירה שהוקמה מכוח חוק ועדות חקירה מוסמכת להגביל את מספר עורכי הדין המייצגים את המוזהרים, וזאת כל עוד זכות הייצוג לא נשללת מהם, וכל עוד המגבלה נעשית למטרה לגיטימית ובאופן מידתי. לגופו של מקרה נקבע כי המגבלה במקרה זה נעשתה למטרה הלגיטימית של שמירה על ביטחון המדינה ויחסי החוץ (צמצום הסיכון בדליפת המידע וכי בשים לב לנסיבות הכוללות (ובכלל זה ההיקף המוגבל של החומר שיהיה על עורי הדין ללמוד לצורך ייצוג המוזהרים וכן האפשרות לעתור מקרים חריגים להגדלת מספר עורכי הדין) – ההחלטה היא מאוזנת ומידתית.

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

כן נקבע כי הוועדה מוסמכת לקבוע את המקום בו יעסקו המוזהרים ובאי-כוחם בחומרים שיעמדו לרשותם, מטעמים דומים של ביטחון המידע ורגישותו הרבה. גם בעניין זה נקבע כי במישור שיקול הדעת לא נמצא להתערב בהחלטות הוועדה.

ב. שומרי הסף

הייעוץ המשפטי לממשלה – מעמד וסמכויות

8. חוקיות הדחת היועצת המשפטית לממשלה (בג"ץ 18225-06-25 גילון ו-37 אח' נ' ממשלת ישראל (אר"ש 14.12.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית, המשנה לנשיא סולברג והשופטים מינץ, גרוסקופף, שטיין, כנפי-שטייניץ וכבוב.

על רקע התופעה של התפרעויות באולמות בית המשפט, שנתנה אותותיה גם במסגרת הדיונים בעתירות בעניין הדחת היועצת המשפטית לממשלה, קיבל בג"ץ החלטה עקרונית הנוגעת לצורך להגביל את הנוכחות הפיזית בדיוני בית המשפט. נקבע כי על רקע הישנותה של התופעה, ובשים לב לאפשרות לשידור הדיון (לרבות במתכונת של שידור חי), במבט צופה פני עתיד – כאשר קיים חשש מבוסס כי דיון משפטי מסוים עלול להיות מלווה בהפרעות, התפרעויות או התפרצויות באופן שעשוי להקשות באופן ממשי על ניהולו התקין של הדיון – ניתן וראוי כי בית משפט יגביל את עקרון הפומביות במובן הצר – וינקוט בצעדים להגבלת הנוכחות הפיזית באולם.

9. גבולות הייצוג הנפרד לממשלה (בג"ץ 31238-09-24 השר לביטחון לאומי נ' היועצת המשפטית לממשלה (אר"ש 9.3.2025))

הרכב השופטים: השופט (כתוארו אז) סולברג והשופטים ברק-ארז וכבוב

בג"ץ דחה, פה אחד, עתירה נגד סירובה של היועצת המשפטית לממשלה לאפשר לשר לביטחון לאומי ייצוג משפטי נפרד בעתירה מינהלית שהוגשה נגד החלטה על קידומו של קצין משטרה בכיר. בג"ץ הבהיר כי לכלל של ייצוג המדינה על-ידי היועצת המשפטית לממשלה קיים חריג צר, המאפשר במקרים מסוימים ייצוג נפרד, אולם המקרה הנדון אינו נופל לגדרו של החריג. השופטים סולברג וכבוב עמדו על חשיבות גיבושם של נוהלים ברורים בעניין זה. הגם כי שלושת השופטים הגיעו למסקנה כי יש לדחות את העתירה, התגלעה ביניהם מחלוקת יסודית בשתי סוגיות הנוגעות לשאלת הייצוג הנפרד: ראשית, באשר לאמת המידה שעל פיה יש להתיר ייצוג נפרד – האם יש ליתן היתר במקרים בהם אין המדובר באי-חוקיות ברורה וגלויה או שמא יש לאמץ רף נוקשה יותר לאישור של ייצוג נפרד; שנית – בשאלת היקף הביקורת השיפוטית על החלטות של היועצת המשפטית לממשלה בעניין ייצוג נפרד.

לסקירה של המכון, שאוזכרה בפסק דינו של השופט סולברג, הבוחנת את כלל המקרים בהם ניתן היתר לייצוג נפרד <<

מינוי ופיטורי ראש השב"כ

10. חוקיות הדחת ראש השב"כ (בג"ץ 54321-03-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל (אר"ש 21.5.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית, המשנה לנשיא סולברג והשופטת ברק-ארז

בג"ץ קבע, ברוב דעות (הנשיא עמית והשופטת ברק-ארז) כי החלטת הממשלה על הפסקת כהונתו של ראש השב"כ התקבלה בניגוד לדין. דעת הרוב הדגישה כי יש מקום להכריע בעתירה חרף העובדה כי החלטתה הממשלה בוטלה בינתיים. זאת,

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

בין היתר, מאחר שהעיתירות מעוררות סוגיות כבדות משקל הנוגעות לעצמאותו, ממלכתיותו ואי-תלותו של השב"כ. הובהר כי סמכותה של הממשלה להורות על סיום כהונת ראש השב"כ אינה מוחלטת וכי היא כפופה לאמור בחוק השירות ולכללי המשפט המינהלי. דעת הרוב קבעה כי ההחלטה על הפסקת כהונתו של ראש השב"כ הייתה נגועה בפגמים רבים: הימנעות מפנייה לוועדה המייעצת, היעדר תשתית עובדתית, היעדר שימוע וטיעון, ופעולה בניגוד עניינים. מכל מקום - מאחר שבינתיים ההחלטה בוטלה, הצורך במתן סעד מעשי התייתר. המשנה לנשיא סולברג, בדעת מיעוט, סבר כי אין מקום להכריע בעתירות מקום שהן הפכו תיאורטיות.

[לחוות דעת בעניין הדחתו של ראש השב"כ >>](#)

[לחומרים נוספים בנושא >>](#)

11. [חוקיות מינוי זיני לראשות השב"כ](#) (בג"ץ 427-10-25 [התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל](#) (אר"ש 28.12.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית, המשנה לנשיא סולברג והשופט מינץ

בג"ץ דחה, ברוב דעות (המשנה לנשיא סולברג והשופט מינץ) עתירות שהוגשו נגד מינויו של דוד זיני לראש השב"כ. דעת הרוב קבעה כי אין עילה להתערבות שיפוטית. דעת הרוב קבעה כי יש לפעול בהתאם להחלטה השיפוטית שניתנה בעתירה קודמת (בג"ץ 18133-06-25 [גואילי נ' המשנה ליועצת המשפטית לממשלה \(משפט ציבורי-מינהלי\)](#) אר"ש 13.7.2025)) בגדרה ניתן תוקף להסכמת הצדדים כי בחלוף 60 ימים, ראש הממשלה יודיע ליו"ר הוועדה המייעצת למינויים לתפקידים בכירים על זהות המועמד וכי בכך יסתיים הדיון בנושא מעורבותו של ראש הממשלה בהצעת מועמד לראש השב"כ הבא, עקב ניגוד העניינים שנקבע בפרשת הדחת ראש השב"כ. עוד נפסק כי אין מקום לחוות דעה לגבי טענת ניגוד העניינים ולדרך הראויה לטפל בו. כן נדחתה הטענות לשיקולים זרים באשר מדובר הלכה למעשה באותן טענות שהושמעו במסגרת הטענה לניגוד עניינים, אף אם תחת "כותרת" אחרת. כן נדחו טענות הנוגעות העדר התאמה מקצועית של זיני לתפקיד, טענות שנוגעות לטוהר המידות של זיני ולאופן שבו בדקה הוועדה טענות אלה וכן טענות בנוגע להליך המינוי. הנשיא עמית, בדעת מיעוט, סבר כי ההחלטה על מינויו של זיני מעוררת קושי המצדיק הוצאת צו על-תנאי המורה למשיבים לנמק מדוע לא יוחזר עניינו של זיני לוועדה המייעצת לצורך השלמת הנמקתה. לדבריו, האופן בו בחנה הוועדה את שאלת "טוהר המידות" של הממנה הייתה מצומצמת יתר על המידה כך שהיא נמנעה מלבחון את טוהר המידות במובן הרחב של הגורם הממנה. הוא העיר כי הוועדה פירשה באופן שגוי את ההסכמות בעניין גואילי - שנועדו להותיר את סוגיית המינוי העתידי לבחינתה העצמאית - למקור המצמצם את סמכותה שלה עצמה. עוד העיר הנשיא עמית כי הוא חולק על הקביעה כי להסכמות בעניין גואילי ניתן תוקף של החלטה שיפוטית.

נציב שירות המדינה

12. [מינוי ממלא מקום נציב שירות המדינה](#) (בג"ץ 10548-01-25 [התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש הממשלה](#) (אר"ש 28.1.2025))

הרכב השופטים: המשנה לנשיא סולברג והשופטים ברק-ארז ומינץ

העתירה הוגשה נגד מינויו של עו"ד כחלון לתפקיד ממלא מקום נציב שירות המדינה, מינוי שאליו התנגדה היועצת המשפטית לממשלה. העתירה תקפה את המינוי הן בנימוקים פרוצדורליים והן בנימוקים מהותיים. בג"ץ קבע כי בהתאם להצעתו, כהונתו של עו"ד כחלון תהא קצובה ל-3 חודשים או עד למינוי נציב

קבוע, לפי המוקדם וכי תקופת הכהונה לא תוארך. עוד נקבע כי תקופה זו לא תובא בחשבון לצורך מינויים עתידיים. הצעתו של בג"ץ ייתרה את הצורך להכריע בשאלת תנאי הכשירות הנדרשים ממועמד לתפקיד ממלא מקום מציב שירות המדינה. ואולם, בג"ץ העיר, מבלי לטעת מסמרות, כי קשה לקבל עמדה לפיה אין כל מגבלות על מינוי לתפקיד זה. זאת, נוכח האינטרס הציבורי במינוי בכירים העומדים בתנאי הכשירות וברף המקצועי הגבוה. בג"ץ הבהיר כי הגם שהפתרון שהוצע על ידו אינם מושלם הוא בכל זאת קובע נקודת איזון הולמת בין השיקולים השונים. בג"ץ הצביע על הקושי המבני בביקורת שיפוטית על מינויים זמניים ועל הצורך להביא בחשבון גם את השפעת ההכרעה במקרה הקונקרטי על התנהגות הגורמים הממנים אקס-אנטה. בהקשר זה הבהיר בג"ץ כי אין להסיק מההכרעה הקונקרטית לגבי האפשרות 'להכשיר בדיעבד' מינויים זמניים בעתיד.

13. **שינוי מנגנון מינוי נציב שירות המדינה (בג"ץ 37830-08-24 מכון לואיס ברנדייס לחברה, לכלכלה ולדמוקרטיה, המסלול האקדמי המכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים בתל אביב נ' ממשלת ישראל (אר"ש 12.5.2025))**

הרכב השופטים: הנשיא עמית, המשנה לנשיא סולברג והשופטת ברק-ארז

בג"ץ קבע, בדעת רוב (הנשיא עמית והשופטת ברק-ארז), כי יש לבטל את החלטות הממשלה הקבועות מנגנון חד-פעמי למינוי נציב שירות המדינה הבא באמצעות ועדת מינויים. נפסק כי הליך זה אינו מבטיח דיו את אופיו העצמאי, הממלכתי והא-פוליטי של התפקיד. הודגש כי מאפייני תפקידו של הנציב כ"שומר סף" מחייבים כי מינויו יותנה בעיגון מנגנון מינוי קבוע שיהיה מבוסס על הליך תחרותי. המשנה לנשיא סולברג, בדעת המיעוט, סבר כי אין עילה להתערבות שיפוטית. לדבריו, מאחר שהחוק קובע פטור מפורש מחובת המכרז התחרותי, יש קושי לקבוע כי הדין מחייב את הנציב בהליך תחרותי.

ביום 13.7.2025 אושר דיון נוסף בפסק הדין: דנג"ץ 70105-05-25 **ממשלת ישראל נ' מכון לואיס ברנדייס לחברה, לכלכלה ולדמוקרטיה, המסלול האקדמי המכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים בתל אביב.**

לחות דעת של המכון בנוגע לשינוי הליך המינוי <<

הרשות השופטת

14. **סמכותו של נשיא ביהמ"ש העליון לקבוע את הרכבי ומועדי הדיון בעתירות חשבות (בג"ץ 5529-08-25 דוד בן שטרית נ' בית המשפט העליון (אר"ש 3.9.2025))**

הרכב השופטים: גרוסקופף, כשר ורון

בג"ץ דחה על הסף, פה אחד, עתירה נגד אופן קביעת ההרכב ומועדי הדיון בעתירות בעלות חשיבות ציבורית מיוחדת על ידי נשיא בית המשפט העליון על-פי "שיטת הסניוריטי" בכלל, ונגד הקביעה הספציפית של ההרכב ומועדי הדיון בפסק הדין בעניין מינוי נציב שירות המדינה בפרט. בג"ץ פסק כי טענות העותר הן חסרות בסיס ומנוגדות להוראות המפורשות של חוק בתי המשפט. נקבע כי החוק מקנה לנשיא סמכות מפורשת לקבוע כי ביהמ"ש ידון בהרכב מורחב ואת זהותם של השופטים שישבו בדין. עוד הובהר כי "שיטת הסניוריטי" אינה כלי לאפשר לנשיא "להנדס" את הרכב בית המשפט העליון שידון בעתירה בעלת חשיבות ציבורית מיוחדת, אלא מגבלה ואף מחסום, שנשיא בית המשפט העליון לוקח על עצמו, בכל הנוגע למימוש סמכותו. עוד נקבע כי העותר אינו מציע עקרון מושכל אחר לקביעת הרכב בית משפט זה בעתירות בעלות חשיבות ציבורית מיוחדת, אלא מבקש להפוך את הקביעה לרנדומלית לחלוטין, שיטה שאינה מתיישבת עם הוראות הדין הקיים. השופט כשר, שכתב את פסק הדין בשם הרכב

השופטים, העיר עם זאת, מבלי לומר ולו ברמז כי יש בסיס לטענותיו של העותר - כי סמכותו המפורשת של נשיא בית המשפט העליון, ככל שמכות, אינה בלתי מוגבלת. הנשיא אינו רשאי לעשות שימוש לרעה בסמכותו זו, שימוש למטרות זרות או ממניעים פסולים, החוסמת מראש את האפשרות להתערבות שיפוטית. במישור הספציפי - הטענות לגבי פסק הדין בעניין נציב שירות המדינה - נקבע כי העתירה לוקה במספר פגמים, שכל אחד מהם מהווה טעם עצמאי לדחייתה על הסף: כגון אי-צירוף צדדים רלוונטיים, אי-מיצוי הליכים, והיעדר תשתית עובדתית.

15. הגבלת נוכחות פיזית בדיוני בית המשפט על רקע התפרעויות (בג"ץ 18225-06-25 גילון ו-37 אח' נ' ממשלת ישראל (החלטה מיום 1.12.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית, המשנה לנשיא סולברג והשופטים מינץ, גרוסקופף, שטיין, כנפי-שטייניץ וכבוב.

על רקע התופעה של התפרעויות באולמות בית המשפט, שנתנה אותותיה גם במסגרת הדיונים בעתירות בעניין הדחת היועצת המשפטית לממשלה, קיבל בג"ץ החלטה עקרונית הנוגעת לצורך להגביל את הנוכחות הפיזית בדיוני בית המשפט. נקבע כי על רקע הישנותה של התופעה, ובשים לב לאפשרות לשידור הדיון (לרבות במתכונת של שידור חי), במבט צופה פני עתיד - כאשר קיים חשש מבוסס כי דיון משפטי מסוים עלול להיות מלווה בהפרעות, התפרעויות או התפרצויות באופן שעשוי להקשות באופן ממשי על ניהולו התקין של הדיון - ניתן וראוי כי בית משפט יגביל את עקרון הפומביות במובן הצר - וינקוט בצעדים להגבלת הנוכחות הפיזית באולם.

16. מינוי עמית לנשיא בית המשפט העליון (בג"ץ 17686-02-25 לביא זכויות האזרח מינהל תקין ועידוד ההתיישבות (ע"ר) נ' הוועדה לבחירת שופטים (אר"ש 9.2.2025))

הרכב השופטים: גרוסקופף, שטיין וכבוב

בג"ץ דחה על הסף, פה אחד, עתירה נגד מינויו של השופט עמית לכהונת נשיא בית המשפט העליון. נקבע כי החלטת הוועדה לבחירת שופטים היא החלטה בהחלט מתקבלת על הדעת, אם לא למעלה מכך, וכי לא ניתן לתייגה כהחלטה שאינה סבירה במידה קיצונית. הוועדה יכלה באופן סביר להסתפק במידע שהוצג לפניו, במיוחד נוכח דחיפות המינוי וגרירת הרגליים שקדמה למינוי. עוד נקבע כי הבקשה להורות על גילוי דיוני הוועדה בעניין מינויו של הנשיא עמית מטעמים שישודם באופן הציבורי במערכת המשפט מעוררת סוגיה לא פשוטה, אך בסופו של יום לא ניתן להיענות לה.

ג. דת ומדינה

שבות ואזרחות

17. היקף הזכויות מכוח חוק השבות של בן זוג לא יהודי שחי פרק זמן ממושך בנפרד (ע"מ 906-24 נטליה סולובייב נ' משרד הפנים רשות האוכלוסין וההגירה (אר"ש 6.5.2025))

הרכב השופטים: המשנה לנשיא סולברג והשופטים ברק-ארז וכבוב

פסק הדין עוסק בפרשנותו של סעיף 4 לחוק השבות, הקובע כי הזכויות מכוחו מוקנות גם ל"בן זוג של יהודי" בניסיונות שבהן בני זוג התגוררו שנים ארוכות בנפרד. בג"ץ פסק כי אמנם לא פעם נדרשות רשויות ההגירה לבחון את כנות הקשר המשפחתי הנתען בטרם מתן מעמד עולה, אולם חריגה של מערכת יחסים זוגית מהמתכונת ה"קלאסית" של מגורים משותפים, או ממה שנחשב "מקובל"

בחיי זוגיות, אינה מעידה כשלעצמה על כך שהקשר בין בני זוג אינו קשר כן או "אמיתי". בנסיבות העניין, הרף שנקבע על ידי רשות האוכלוסין לאפיון חיי זוגיות הוא גבוה במידה בלתי-סבירה. השופט סולברג הצטרף להכרעתה של השופטת ברק-ארז שכתבה את פסק הדין המרכזי אך הסתייג מחלק מן הקביעות. כך, לשיטתו, על הרשויות לגלות רגישות לקיומם של מגוון צורות של קשרים אנושיים אולם הן רשאיות להציב דרישה לקשר בסיסי מסוים – עם מאפיינים מסוימים כתנאי לזכויות שונות, לרבות לצורך זכויות לשבת מכוח סעיף 4א(א).

18. **זכויותם לאזרחות של ילדים קטינים תושבי הארץ של אזרחים כאשר ההורה הרלוונטי קיבל את אזרחותו מכוח חוק השבות ולא מכוח חוק האזרחות** (דנ"מ 5331-24 **רשות האוכלוסין וההגירה נ' עזניה קלמנט** (אר"ש 7.12.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית, המשנה לנשיא סולברג והשופטים ברק-ארז, מינץ, אלרון, שטיין ורון

במסגרת הדיון הנוסף הפך בג"ץ את החלטת בית המשפט העליון וקבע, ברוב דעות (השופטת רון בדעת מיעוט), כי ההסדר בסעיף 8(א) לחוק האזרחות חל על רכישת אזרחות בדרך של "התאזרחות" לפי סעיף 5 לחוק זה וכי הוא אינו משתרע על קבלת אזרחות מכוח שבות. מכאן כי ילדיהם הקטינים של מי שקיבלו אזרחות מכוח חוק השבות - שאינם זכאי שבות בעצמם - לא יוכלו לקבל אוטומטית אזרחות מכוח חוק השבות.

ד. ביטחון המדינה

מלחמה

19. **חוב הממשלה לגבש הסכם לשחרור החטופים** (בג"ץ 15663-01-25 **הדס קלדרון** **111-אח' נ' ממשלת ישראל** (אר"ש 22.1.2025))

הרכב השופטים: השופט (כתוארו אז) סולברג והשופטים שטיין ורון

בג"ץ דחה, פה אחד, עתירה של משפחות החטופים המבקשת לחייב את הממשלה לפעול לשחרור החטופים בדרך של הסכם עם חמאס על הפסקת המלחמה ונסיגה מרצועת עזה בתמורה לשחרור החטופים (בהמשך, לאחר שגובש מתווה לשחרור החטופים, התבקש בג"ץ להורות על הצגת ההסכם במלואו לציבור או לחלופין - בפני העותרים). בג"ץ קבע כי ההחלטה באשר לאופן ניהולו של משא ומתן לשחרור חטופים, לרבות הכרעה בשאלה האם יש להפסיק את המלחמה ולסגת משטחי אויב, היא החלטה המצויה בגרעין הקשה ביותר של סמכויות הרשות המבצעת וכי לממשלה נתון שיקול דעת רחב מאד בעניין זה. עוד נקבע כי שינוי הנסיבות מאז הגשת העתירה מצדיק הימנעות מבירורה בנקודת הזמן הנוכחית. בנוסף, נפסק כי בהתחשב במהות העניין ובשל החשש מהשפעה לא רצויה על ניהולו של משא ומתן עתידי – קיים קושי בהותרת העתירה תלויה ועומדת, לתקופת ביצוע של המתווה [בהמשך דחה בג"ץ עתירה דומה נוספת בה שבבסיסה דרישה מן הממשלה לספק הצדקה מפורטת למדיניותה בסוגיית השבת החטופים, ראו: בג"ץ 76706-05-25 **מטה המשפחות להחזרת החטופים והנעדרים נ' ממשלת ישראל** (אר"ש 4.9.2025); עתירה נוספת, שבה נטען כי על הממשלה לקיים דיון במליאתה בסוגיית השבת החטופים וכי על ראש הממשלה לתת הנחיות לצוות המו"מ בהתאם למדיניות שתגובש, נמחקה בסופו של דבר, ראו: בג"ץ 69387-08-24 **אופק נ' ראש הממשלה** (אר"ש 2.7.2025)].

מן הכיוון ההפוך – נדחו עתירות נגד החלטת הממשלה על שחרור חטופים, ראו: בג"ץ 44322-01-25 **בחרנו בחיים משפחות שכולות ונפגעי פעולות איבה נ' ממשלת ישראל** (אר"ש 19.1.2025) [בג"ץ קבע כי החלטת הממשלה מושא

העיתירות דנן היא בעלת אופי מדיני וביטחוני מובהק וכי היא מצויה בגרעין הקשה של סמכויות הממשלה. הובהר כי אין זה מקומו או מנהגו של בית המשפט להתערב בעניינים מסוג זה, אשר מתחם הביקורת השיפוטית בהם הוא צר ביותר [בהמשך, נדחתה עתירה נגד ההסכם האחרון לשחרור החטופים, ראו: בג"ץ 9967-10-25 **בחרנו בחיים משפחות שכולות ונפגעי פעולות איבה נ' ממשלת ישראל** (אר"ש 10.10.2025)].

20. פרסום ההסכמים לשחרור החטופים (בג"ץ 78693-01-25 **משמר הדמוקרטיה הישראלית (ע"ר) נ' ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי** (אר"ש 16.2.2025))

הרכב השופטים: מינץ וילנר וכבוב

בג"ץ דחה את העתירה פה אחד. נקבע כי עקרונות השקיפות וחופש המידע נסוגים במקרה זה נוכח הוראת סעיף 35(א) לחוק יסוד: הממשלה, המאפשרת לממשלה שלא לפרסם את החלטותיה. החלטת הממשלה בעניין מתווה שחרור החטופים הוא במובהק החלטה שעניינה ביטחון המדינה ויחסי החוץ שלה. לפיכך, נוכח הוראת סעיף 35(א) לחוק היסוד, המתווה על חלקיו השונים הוא סודי ואסור בפרסום. הגורמים המוסמכים לפי סעיף 35(ב) לחוק היסוד בחרו שלא לעשות שימוש בסמכותם להתיר את הפרסום ביחס לנספח ב' למתווה ומתחם הביקורת השיפוטית במקרה זה הור צר ביותר [עתירות דומות נדחו, ראו: בג"ץ 19645-02-25 **ויקי כהן נ' ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי** (אר"ש 17.2.2025); בין היתר, דחה בג"ץ עתירה בה נטען כי נוכח שינוי הנסיבות - קריסת ההסכם וחזרה ללחימה - הנימוק המרכזי שבגינה נדחתה העתירה הראשונה - חשש לפגיעה בסיכוי יישום המתווה ובממא להשבת החטופים - אינו תקף, ראו: בג"ץ 73643-03-25 **משמר הדמוקרטיה הישראלית (ע"ר) נ' ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי** (אר"ש 6.5.2025)].

21. סיוע הומניטרי לאוכלוסייה האזרחית בעזה במהלך המלחמה (בג"ץ 2280-24 **גישה מרכז לשמירה על הזכות לנוע נ' ממשלת ישראל** (אר"ש 27.3.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית, השופט (כתוארו אז) סולברג והשופט מינץ.

נדחתה, פה אחד, עתירה שנוגעת לסיוע ההומניטרי שמיועד לאוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה במהלך מלחמת "חרבות ברזל". בית המשפט קבע כי חובותיה של מדינת ישראל כוללות את החובה לאפשר ולהקל על העברת הסיוע שנחוץ למילוי צרכיה החיוניים של האוכלוסייה האזרחית ברצועה, ובתוך כך נדרשים המשיבים לפעול לקיום מעקב מתמיד אחר תמונת הצרכים ההומניטריים החיוניים ברצועה. לגופו של עניין נקבע כי ישראל פעלה בהתאם להנחיית הדרג המדיני, לשם קיום חובותיה על פי המשפט הבינלאומי והישראלי בזיקה לסיוע ההומניטרי שמועבר לאוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה. בית המשפט הבהיר כי בשים לב למכלול הפעולות שביצעו המשיבים במטרה לשפר את המצב ההומניטרי ברצועת עזה לאורך תקופת הזמן שנבחנה בעתירה, לא עלה בידי העותרים לבסס הפרה של האיסורים בדבר הרעבת אוכלוסייה כשיטת לחימה ובדבר ענישה קולקטיבית. עוד נקבע בפסק הדין כי דיני התפיסה הלוחמתית במשפט הבינלאומי בתקופה הנדונה אינם חלים על מדינת ישראל בכל הנוגע לרצועת עזה.

ה. זכויות יסוד

שוויון מגדרי

22. ייצוג הולם לנשים בתפקידי מנכ"ל במשרדי ממשלה (בג"ץ 1363-23 **שדולת הנשים בישראל נ' הממשלה ו-33 אח'** (אר"ש 24.2.2025))

הרכב השופטים: השופט (כתוארו אז) סולברג והשופטים ברק-ארז וכבוב

בג"ץ פסק, פה אחד, כי חובת הייצוג ההולם חלה גם על מינויים לתפקידי מנכ"ל במשרדי הממשלה וכן על משרות פטורות ממכרז בשירות המדינה, כולל משרות אמון בלשכות השרים והמנכ"לים. נקבע כי אופייה של משרת האמון מחייב מתן שיקול דעת רחב לשר בהליך המינוי. עם זאת, אין להתעלם מחובת הנאמנות הגבוהה יותר והיא חובתו של השר לציבור, ובהתאם לכך גם לחוק – המחיל במפורש את חובת הייצוג הולם גם לגבי מנכ"לים. עוד הודגש כי ישנה חשיבות להקפדה על ייצוג הולם דווקא בתפקידים בכירים. בג"ץ הבהיר כי עמדתה העדכנית של הממשלה מהווה התקדמות לעומת עמדתה המקורית אך היא עדיין רחוקה מחובת הייצוג הנדרשת בהתאם לחוק ולפסיקה. נוכח האמור לעיל בג"ץ הורה לממשלה לקבוע, תוך 6 חודשים, הנחיות שיעמדו בהוראות החוק והפסיקה לגבי חובת הייצוג ההולם בכל הנוגע מינוי מנכ"לים במשרדי הממשלה ולמשרות הפטורות ממכרז.

לתגובת המכון הישראלי לדמוקרטיה על פסק הדין <<

לניתוח מגדרי של מנכ"לים במשרדי הממשלה של המכון הישראלי לדמוקרטיה <<

להנחיות שגובשו בעקבות פסק הדין <<

23. **קיום תפילות יום הכיפורים במרחב הציבורי בתל אביב בהפרדה מגדרית** (עע"מ 66315-09-24 [עיריית לינור נ' עיריית תל אביב יפו](#) (אר"ש 2.4.2025))

הרכב השופטים: כשר, מינץ וגרוסקופף

בג"ץ קיבל, פה אחד, ערעורים על פסיקתו של בית המשפט לעניינים מנהליים בתל-אביב. נקבע כי רשות מקומית רשאית שלא לאשר קיום תפילות בציבור ("מעין בית כנסת") בחלק מהמרחב הציבורי, שכונה "מרחב ציבורי אינטנסיבי" (במקרה זה – כיכר דיזינגוף). לצד זאת, נפסק כי הרשות המקומית אינה רשאית להתנות קיום תפילות בציבור בחלקים אחרים של המרחב הציבורי בכך שלא תבוצע בהם הפרדה מגדרית (לגופו של מקרה, בשל סד הזמנים ובטרם פרסום הנימוקים, בג"ץ הורה לקיים את התפילות בשטח "גן מאיר" במתכונת הכוללת הפרדה בין גברים לנשים).

בקשה לקיום דיון נוסף נדחתה: דנ"מ 36703-04-25 [נועה בגון נ' מיכל גרינגליק](#) ו-15 [אחרים](#) (אר"ש 22.7.2025)

24. **סמכותה של הרבנות הראשית למנוע מנשים לגשת לבחינות שהיא עורכת בג"ץ** 2688-19 [אביטל אנגלברג נ' מועצת הרבנות הראשית לישראל](#) (אר"ש 14.7.2025)

הרכב השופטים: המשנה לנשיא סולברג והשופטים ברק-ארז וגרוסקופף

בג"ץ קיבל, פה אחד, עתירה נגד מדיניות הרבנות הראשית למנוע מנשים לגשת לבחינות שהיא עורכת מאחר שמדיניות זו מהווה הפליה פסולה. בג"ץ פסק כי האפשרות לגשת לבחינות הרבנות הראשית טומנת בחובה נפקות מעשית, הן מבחינה חברתית-קהילתית והן מבחינה כלכלית-תעסוקתית. מדובר אפוא בהטבה הניתנת על-ידי רשות ציבורית ולכן יש לחלקה באופן שוויוני. הובהר כי אם המשיבים מעוניינים לחרוג מכך, עליהם לבסס שוני רלבנטי, קרי להוכיח כי ההבחנה מבוססת על טעם רציונלי בעל משקל. במקרה הנוכחי המשיבים לא עמדו בנטל, גם לא במתווה הבחינות החלופי שהוצע, הן משום שפרשנות החוק מובילה למסקנה כי סמכות עריכת הבחינות אינה נגזרת באופן בלעדי מתפקיד הרבנות הראשית להעניק כשירות לתפקיד רב עיר והן משום שהתנהלות

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

המשיבים בפועל אינה מתיישבת עם הפרשנות המצמצמת שהם מבקשים להקנות לסמכות עריכת המבחנים.

זכויות בהליך הפלילי

25. חוקיות חיפוש משטירתי בחומר מחשב של נחקר – לרבות טלפונים ניידים – ללא צו שיפוטי, בהסתמך על הסכמת הנחקר (בג"ץ 8298-22 הסנגוריה הציבורית נ' היועצת המשפטית לממשלה (אר"ש 31.8.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית, המשנה לנשיא סולברג והשופט מינץ

התקבלה, פה אחד, עתירה המופנית נגד נוהל משטירתי הקובע כי המשטרה רשאית לבצע חיפוש בחומר מחשב של נחקרים – בכלל זאת, במכשירי הטלפון הנייד שלהם – ללא צו שיפוטי, בהסתמך על הסכמת הנחקר. עם זאת, בשים לב לטענות המדינה באשר לחשיבותו של כלי החיפוש בהסכמה לשם ביצוע תפקידיהן של רשויות החקירה, וכדי לאפשר שהות מספקת להסדרת הסוגיה בחקיקה, נקבע כי ביטול הנוהל לא ייכנס לתוקפו באופן מיידי, אלא לאחר תקופת מעבר של 18 חודשים.

26. ביטול סעיפים בנוהל משטירתי שאפשרו לעכב אזרחים לבדיקת זהותם על יסוד מאפיינים חיצוניים (בג"ץ 244/23 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משטרת ישראל (אר"ש 14.12.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית והשופטים מינץ ו-וילנר

בג"ץ ביטל, פה אחד, סעיפים בנוהל משטירתי – שגובש בעקבות פסק דין קודם – המסדיר את סמכותה של המשטרה לעכב אדם לבדיקת זהותו. בוטל סעיף המאפשר לשוטרי לדרוש מאדם להזדהות בהתקיים "חשש" בלבד לביצוע העבירה. נקבע כי סעיף זה מנמיך את הרף שנקבע בחוק המעצרים ("יסוד סביר לחשד"). כן בוטל סעיף המאפשר בדיקת פרטי תעודת הזהות במערכות המידע המשטרתיות בהיותו עומד בניגוד לפסק הדין הקודם.

27. סמכותו של שירות הביטחון הכללי לפתוח בחקירה בשל חשד לפלילים (בג"ץ 3945-23 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' ראש שירות הביטחון הכללי (אר"ש 5.5.2025))

הרכב השופטים: הנשיא עמית והשופטים ברק-ארז וכשר

בג"ץ דן בעתירה שדרשה לקבוע נוהל לפתיחה בחקירת שב"כ במקרים של חשד לפלילים ולעגן בו חובת היוועצות של ראש השב"כ עם פרקליט המדינה, כתנאי לפתיחה בחקירה. הדיון בעתירה הביא לעדכון נוהל פנימי חסוי בשב"כ הנוגע לסמכויות החקירה והאכיפה המוקנות לשב"כ בעניין חקירת אירועים הנופלים "לתחום האפור" – בין חקירות הנמצאות בסמכות המשטרה לאלו הנמצאות בסמכות השב"כ. לעמדת בג"ץ הנוהל המעודכן שהוצג בפניו כולל אמות מידה שיש בהן מענה מספק לחששות עליהם מצביעה העותרת. נקבע כי בהתחשב בנחיצות פתיחתן של חקירות על ידי השירות כבר בשלב ראשוני, כתנאי למימוש ייעודו ותפקידו, הנוהל מבטא איזון סביר. נוכח האמור לעיל – העתירה נדחתה.

חופש הביטוי

28. הסנקציה הכספית על תביעות השתקה (רע"א 1954-24 נתנאל וקנין נ' קיבוץ ניר דוד - אגודה שיתופית (אר"ש 7.1.2025))

הרכב השופטים: ממלא מקום הנשיא (כתוארו אז) עמית, השופט (כתוארו אז) סולברג והשופט שטיין

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

עניינה של העתירה בסוגיית ההתמודדות השיפוטית הראויה עם "תביעות השתקה" – תביעות משפטיות, בעיקר הליכי לשון הרע, המוגשות בידי גורמים בעלי כוח וממון כדי להשתיק שיח ציבורי וביקורת כלפיהם. בג"ץ קבע, בדעת רוב (השופטים סולברג ושטיין), כי אחת הדרכים להתמודדות עם תביעות מסוג זה הינה הטלת הוצאות על תובע-משיק בשיעור גבוה במיוחד – אשר יקיים, ככלל, קורלציה חזקה עם הסכום שנתבע על-ידו, שמא אף יגיע עד אליו. השופט עמית, סבר כי התביעה הנוכחית לא היתה אכסניה מתאימה לקיום דיון נרחב בתופעת "תביעות השתקה". לצד הסתייגות זו, הוסיף השופט מספר הערות לגופם של דברים ובמסגרת זו, בין היתר, התנגד להצעתו של השופט סולברג כי שיעור ההוצאות יעמוד ביחס ישיר לסכום שנתבע. זאת, מחשש ל"אפקט מצנן" נוכח חומרת הסנקציה.

זכות הייצוג

29. **פסילת הנחיות השוללות את זכות הייצוג על ידי עו"ד בדיוני ועדות הדנות בטיפול בילדים בסיכון (בג"ץ 8647-22 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משרד הרווחה והביטחון החברתי (אר"ש 18.9.2025))**

הרכב השופטים: אלוון, שטיין וכנפי-שטייניץ

בג"ץ קיבל, פה אחד, עתירה נגד הנחיות השוללות את זכות הייצוג על-ידי עורך-דין בדיוני "ועדות לתכנון, טיפול והערכה" הפועלות כחלק ממערך שירותי סעד ברשויות. נקבע, כי לנוכח עיקרון חוקיות המינהל, מעמדן הרם של זכות הטיעון וזכות הייצוג, ועל רקע המאפיינים המעין-שיפוטיים של הוועדה ופערי הכוחות בין ההורים לבין גורמים המקצועיים היושבים בה – שלילת זכות ההורים לייצוג בוועדות נעשית כיום בחוסר סמכות. הוראות התקנון לעבודה סוציאלית, שהן הנחיות מינהליות, אינן מקיימות את דרישת ההסמכה. הדברים מקבלים משנה תוקף בראי החשיבות הרבה שיש למתן ייצוג משפטי להורים שעניין ילדיהם נדון בוועדות, הורים שפעמים רבות נמנים על השכבות החלשות ביותר בחברה הישראלית.

תנאי קיום לאסירים ביטחוניים

30. **פסק דין בעניין אופן מימוש חובתה של המדינה לספק מזון לאסירים בטחוניים (בג"ץ 2858-24 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לביטחון לאומי (אר"ש 7.9.2025))**

הרכב השופטים: ברק-ארז, מינץ וגרוסקופף

בג"ץ קיבל, ברוב דעות (ברק-ארז וגרוסקופף), עתירה שעניינה בשאלת אופן מימוש אחריותה של המדינה לאספקת מזון לאסירים ביטחוניים בבתי הסוהר בישראל. שופטי ההרכב פסקו, פה אחד, כי על המשיבים חלה חובה לספק אסירים הביטחוניים מזון המאפשר תנאי קיום בסיסיים בהתאם לדין. חובה זו חלה הן במישור של גיבוש תפריטי המזון והן במישור של הוצאת התכנית התזונתית מן הכוח אל הפועל. לשם כך המשיבים נדרשים לגבש תפריטי מזון שיעמדו בסטנדרט החוקי שנקבע ולקיים מעקב עתי אחר נתונייהם של האסירים הביטחוניים. בנוסף, יש לוודא שחלוקת המזון תבטיח בפועל את גישתו של כל אסיר למזון שהוקצה לו בהתאם לתפריטי שב"ס וכן תאפשר תוספת מזון כאשר זו נדרשת בהתאם לצרכיו ונתוניו של האסיר. המחלוקת בין עמדת הרוב לבין עמדת המיעוט נסובה על ההיבט העובדתי – האם המשיבים עמדו בנטל הנדרש או לאו. בעוד שדעת הרוב סברה כי המדינה לא עמדה בסטנדרטים החוקיים, השופט מינץ, בדעת המיעוט, ציין כי לא שוכנע כי המשיבים אינם נוקטים בצעדים המבטיחים הספקת מזון בהתאם לדין.